

«Draudēšana» ar maksātnespējas procesu vēl nav maksātnespējas process

Kā pasargāt savu uzņēmumu

Alise Melbārde zvērīnāta advokāte

Ikviena uzņēmuma saimnieciskajā darbībā iespējams brīdis, kad nepietiek naudas uzņēmuma tekošo saistību nokārtošanai. Ierastā prakse šādā gadījumā būtu vienoties ar kreditoriem par maksājuma termiņa pagarināšanu. Tomēr aktuāls ir jautājums, kā savu uzņēmumu pasargāt brīdī, ja kāds no kreditoriem, godprātīgu vai mazāk godprātīgu motīvu vadīts, atsakās vienoties par maksājuma termiņa pagarināšanu un prasa tūlītēju parāda samaksu, pretējā gadījumā draudot tiesā iesniegt uzņēmuma maksātnespējas procesa pieteikumu.

Likums noteic

Maksātnespējas likuma 57. pants noteic, ka kreditors ir tiesīgs iesniegt tiesā maksātnespējas procesa pieteikumu, ja:

parādnieks – sabiedrība ar ierobežotu atbildību vai akciju sabiedrība – nav nokārtojis vienu vai vairākas parādsaistības, no kurām pamatparāda summa atsevišķi vai kopā pārsniedz 3000 latu un kurām ir iestājies izpildes termiņš, un kreditors vai kreditori ir izsnieguši vai nosūtījuši uz parādnieka juridisko adresi sūtītāja apmaksātu brīdinājumu par savu nodomu iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu, un parādnieks triju nedēļu laikā pēc brīdinājuma nodošanas pasta komersantam nav samaksājis parādu vai nav cēlis pamatotus iebildumus pret prasījumu.

Respektīvi, pastāvot visiem iepriekš minētajiem nosacījumiem, likums kreditoram ir piešķīris tiesības lūgt pasludināt par maksātnespējīgu parādā esošu uzņēmumu. Ievērojot to, pirmkārt,

protams, ir svarīga aktīva rīcība nolūkā vispār nepieļaut maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu. Galvenokārt šī rīcība izpaužas kā savlaicīga saziņa ar neapmierināto kreditoru (norādot uz maksāšanas grūtību izslaidīgumu un piedāvājot dažādus alternatīvus risinājumus, piemēram, norēķināties ar produkciju vai piedāvāt savu prasījuma tiesību cesiju). Tomēr arī pēc pieteikuma iesniegšanas tiesā noteikti jāturpina aktīvi interesēties un līdzdarboties procesā, jo uzņēmuma maksātnespēja netiek pasludināta ar pieteikuma iesniegšanas brīdi, bet vienīgi pēc tam, kad tiesnesis tiesas sēdē ir izvērtējis maksātnespējas procesa pieteikumu, parādnieka iesniegtos iebildumus un pierādījumus, uzklaušījis pušu viedokli un taisījis nolēmumu par maksātnespējas procesa pasludināšanu

vai maksātnespējas procesa pieteikuma noraidīšanu.

Ja naudas trūkums ir īslaicīgs

Ja esat pārliecināts, ka naudas trūkums nebūs ilgāks par diviem mēnešiem, tad, kā jau iepriekš minēts, galvenais uzdevums šajā laikā ir censties vispār nepieļaut maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu tiesā.

Pirmkārt, rūpīgi saņemiet visu jums sūtīto korespondenci, jo izvairīšanās no korespondences saņemšanas jūs nepasargās no maksātnespējas pieteikuma iesniegšanas. Proti, saskaņā ar Civilprocesa likuma regulējumu tiks pieņemts, ka uz juridisko adresi nosūtītie dokumenti ir saņemti septītajā dienā, un pat ja pats jums sūtītais dokumentu sakarā ar to neizņemšanu nosūtīs atpakaļ to autoram, tiesa dokumentu nesaņemšanu atzīs par attaisnojamu tikai ārkārtīgi retos (unikālos) gadījumos.

Otrkārt, uz jums izteiktajām pretenzijām atbildiet rakstveidā. Atbildē varat izklāstīt, kāpēc jums radušās šādas īslaicīgas maksāšanas grūtības, kā arī, cik vien iespējams argumentēti, aprakstiet apstākļus, kas dod pamatu ticēt, ka tuvākajā laikā būs spējīgs parādu samaksāt pilnā apmērā. Tai pašā laikā atbildes saturu apdomājiet rūpīgi vai pat atbildes sagatavošanai pieaiciniet juristu, jo, ja vienošanos ar neapmierināto kreditoru panākt neizdodas un tiesā tiek iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesu, jūsu intereses aizstāvēt būs ievērojami grūtāk, ja, piemēram, kādā no savām vēstulēm būsit parādu atzinis.

Treškārt, ja iespējams, centieties parāda apmēru samazināt tiktāl, lai pamatparāds nebūtu lielāks par 3000 latu.

Proti, Maksātnespējas likums noteic, ka maksātnespējas pieteikumu tiesā var iesniegt, ja pamatparāda summa ir lielāka par 3000 latu. Pamatparāds ir summa bez procentiem (%) par aizdevuma lietošanu, bez nokavējuma %, bez līgumsoda un citiem blakus maksājumiem. Turklāt svarīgi, ka saskaņā ar Civillikuma 1843. un 1844. pantu parādnieks var lūgt kreditoru iemaksāto naudas summu vispirms novirzīt tieši pamatparāda dzēšanai. Ļoti iespējams, ka negodprātīgs kreditors parādnieka lūgumu noraidīs, tomēr turpmāka strīda gadījumā šāds aspekts nodevēs kreditora negodprātības akcentēšanai.

Ceturtkārt, meklējiet alternatīvus risinājumus saistību izpildīšanai vai situācijas pagaidu atrisināšanai, piemēram, atbildes vēstulē varat aprakstīt barta norēķina iespēju, kāda sava prasījuma atdošanu kreditoram, piedāvāt atsevišķu mantu pagaidu ieķīlājumu, un, pat ja visi jūsu ierosinājumi tiks noraidīti, pirmkārt, sarakstes procedūrā jūs iegūsit laiku, otrkārt, alternatīvo risinājumu noraidīšana atkārtoti akcentēs kreditora negodprātību.

Piektkārt, ja jūsu pamatparāda apmērs ir lielāks par 3000 latu un, neskatoties uz visiem jūsu centieniem vienoties, kreditors turpina pieprasīt tūlītēju parāda samaksu un nosūta jums brīdinājumu par nodomu sniegt maksātnespējas procesa pieteikumu, vienīgā rīcība, kas kreditoram liedz iesniegt maksātnespējas pieteikumu, savukārt iesniegtu pieteikumu tiesai liek noraidīt, ir «pamatotu iebildumu izteikšana». Lai arī Maksātnespējas likums tieši nepaskaidro, kādi parādnieka iebildumi būtu atzīstami par pamatotiem, praksē redzams, ka par pamatotu iebildumu maksātnespējas procesa pasludināšanai tiesa atzīst, piemēram, faktu, ka

parādnieks kreditora pieteikto saistību neatzīst pilnībā un ir tiesā cēlis prasību par atbilstošā līguma atzīšanu par spēkā neesošu.

Ja paredzams ilgāks naudas trūkums

Ja pastāv pamats aizdomām, ka naudas trūkums varētu ielgt un ar neapmierināto kreditoru neizdodas vienoties par maksājuma termiņa pagarināšanu, tiesisks risinājums, kā nepieļaut sava uzņēmuma bankrotu, ir lūgt tiesu pasludināt tiesiskās aizsardzības procesu. Proti, tiesiskās aizsardzības process ir tiesiska rakstura pasākumu kopums, piemēram, maksājumu saistību izpildes atlikšana, samazināšana vai dzēšana, kuru mērķis ir atjaunot parādnieka spēju nokārtot savas saistības, ja parādnieks ir nonācis finansālās grūtībās vai uzskata, ka tajās nonāks.

Tiesiskās aizsardzības procesa laikā uzņēmuma pārvaldes institūcija paliek valde un jūsu saimnieciskā darbība netiek apdraudēta, taču saistības jāpilda nevis līgumos paredzētajā apmērā, bet gan pašas sabiedrības izstrādātajā un ar kreditoriem saskaņotajā plānā noteiktajā kārtībā. Turklāt pēc lietas ierosināšanas kreditoriem zūd tiesības iesniegt tiesā maksātnespējas procesa pieteikumu, savukārt pēc tiesiskās aizsardzības procesa īstenošanas pasludināšanas nodrošinātie kreditori nedrīkst realizēt savas tiesības attiecībā uz plānā paredzēto ieķīlāto parādnieka mantu līdz pat tiesiskās aizsardzības procesa izbeigšanai. Tiesiskās aizsardzības procesa laikā administratora pamatfunkcija ir uzraudzīt, vai plāns tiek pildīts, taču viņš neiejaucas uzņēmuma saimnieciskās darbības vadīšanā. ○

C.J.
O. Cers & J. Jurkāns

zvērīnātu advokātu birojs

ZAB "O. Cers un J. Jurkāns"
Strēlnieku iela 9-4, Rīga, LV -1010, Latvija
Tālrunis: +371 67365865; E-pasts: birojs@advokati-cj.lv; www.advokati-cj.lv

